

S ČRNEGA VRHA

Želja za hitrejšim razvojem

Črni vrh nad Polhovim Gradcem spada med najvišje ležeče KS v Ljubljani, s približno 550 prebivalci pa je glede na svojo velikost redko naseljena. To tudi ni nič čudnega saj leži na zelo hribovitem terenu in najvišje ležeče hiše na Pasji Ravni so več kot tisoč metrov nad morjem. Center vasi je okrog cerkve in gostilne Blagajka, v bližini pa bo stal tudi novi dom krajanov. Osnovna šola ima 4 razrede pouka, nato pa se učenci vozijo v Polhov Gradec in Ljubljano. V pogovoru o težavah pri razvoju Črnega vrha so sodelovali: Setnikar Jože, predsednik sveta KS, Gerjol Tone, predsednik skupščine KS, Košir Milan, tajnik KS, Dolenc Bernard, predsednik KR SZDL, Bizjan Jože, predsednik Galskega društva, navzoči pa so bili tudi predstavniki ZSMS.

Naloge iz prejšnjega srednjeročnega načrta so uspešno izpolnili, le za dom krajanov jim je zmanjkalo denarja. Pobudo za izgradnjo so dali člani GD, ki nimajo kje shraniti svoje cisterne, prav tako pa tudi ostale DP, ki nimajo svojih prostorov. Sestanki organizacij so bili kar po hišah ali v šoli. Material za gradnjo so kupili iz sredstev KS, les za ostrešje in hlodovino pa so prispevali lastniki gozdov. Največji problem pa so rešili z odkupom zemljišča od Ljubljanskih mlekar, kjer jim je veliko pomagala občina s pridobivanjem dovoljenj za odkup. Načrti so že narejeni, trenutno čakajo le na lokacijsko dokumentacijo in soglasje vseh odgovornih organov. Delo bo udarniško, želijo pa si do konca leta postaviti dom pod streho.

Tako so v srednjeročni načrt razvoja 1985-90 zapisali izgradnjo doma krajanov, ojačitev električnega omrežja, napeljavo vodovoda in ureditev cest in poti. S slednjimi so zadovoljni, saj Cestno podjetje Ljubljana redno vzdržuje vse glavne ceste, stranske ceste in poti pa plujejo kmetje sami za kar jim gre vsa pohvala. V zadnjem času pa jih skrbi kaj bo z glavno cesto, ker Geološki zavod v bližini Polhovega Gradca že dela meritve za izgradnjo vodnega zadrževalnika. Ker bo sta-

ra cesta pod vodo naj bi zgradili novo čez Preproče vendar do sedaj še nihče ni s tem seznanil okoliške prebivalce. Vsekakor pa to krajane Črnega vrha zelo zanima saj je cesta edina zveza z Ljubljano in je dnevno po njej močan promet.

Poleg doma krajanov ostaja največji problem vodovod, saj vodovodnega omrežja ni. Vodo pridobivajo iz izvirov, vodnjakov in od kapnice. Zaradi težav, ki nastajajo ob sušnih obdobjih pa ga je treba čimprej rešiti. Leta 1983 in 1985 so morali vodo dovažati celo 16 km iz Polhovega Gradca do najbolj oddaljenih kmetij in le nesebični pomoči polhogradskega GD, ki je dalo na voljo svoja vozila in cisterne, se gre zahvaliti, da ni bilo večjih težav. Izvir na Trobčevi kmetiji, kjer dela raziskave GZ Ljubljana bo služil za ureditev zajetja in črpalnice in do tam je že bila z udarniškim delom zgrajena pot, zgraditi pa bo treba še rezervoar. Vendar brez finančne pomoči ne bo šlo, zato upajo, da jim bo na pomoč priskočila Vodna skupnost ljubljanskih občin tako, da bodo v dveh fazah zgradili vodovod, ki bo rešil težave s preskrbo požarne in pitne vode.

Glavna panoga gospodarstva v KS je kmetijstvo, vendar zaradi težav vse več kmetov odhaja v tovarne in je od 85 gospodinjstev le še 30 pravih kmetij. Teren je zelo hribovit in uporaba kmetijske mehanizacije je težka, ponekod pa celo nemogoča. »Na sejah v Ljubljani se večkrat govori o pomoči hribovskim kmetijam, a to do sedaj še nismo občutili«, pravi Jože Setnikar in Tone Gerjol, ki se ukvarjata samo s kmetovanjem. Kmetje se čutijo prikrajšani zaradi neurejene politike starostno-pokojniškega zavarovanja kmetov. Lestvica ima deset stopenj, ki se razlikujejo po višini prispevka. »Dobro stoječi« ravninski kmetje tako lažje plačajo višje prispevke kot mi »hribovci«, pravi Jože Setnikar, ki je lansko leto imel težko nesrečo, ko ga je traktor pokopal pod sabo. »V primeru poškodb je treba biti zelo vztrajen, da dobiš denarno nadomestilo za čas, ko nisi bil sposo-



Material za izgradnjo doma krajanov na Črnem vrhu.

ben za delo,« je pritrdil Tone Gerjol, ki je tudi srečno ušel smrti pod traktorjem. Obvezni varnostni loki pri prevračanju na hribovitem terenu ne pomagajo dosti, večkrat celo ovirajo voznika, da bi skočil s traktorja. Izkoristek strojev je le polovičen, saj je treba zaradi strmega terena marsikaj opraviti ročno. S traktorjem na Črnem vrhu ni še nihče kosil, uspešna je edino ročna samohodna kosilnica. Kljub težkim pogojem so na Črnem vrhu obdelana vsa zemljišča tako zasebna kot družbena, saj je vsak meter zemlje dragocen. Težave so tudi s KZ Dobrova, ki ne dela tako kot bi morala. »Kmetijski pospeševalci očitno čakajo, da pridejo kmetje k njim, namesto da bi sami obiskali kmete. Strešji kmetje se stezka odločajo za posodobitev kmetije, pa tudi pri poti na Dobrovo in nazaj izgubiš en delovni dan«, pravi Tone Gerjol. Več kot za tretjino cene izdelka visoke obresti pa so marsikateremu kmetu onemogočile nakup novih strojev.

Z odkupovanjem živine so kmetje najbolj nezadovoljni. »Najprej tri do štiri mesece čakaš da pridejo po živino, nato pa ti žival odpeljejo brez da bi vedel kako in kaj. Plačajo mrtvo težo kar pomeni, da koža in drobna ostanejo KZ, ki ju proda naprej. Denarja za odkup, ki ga delijo v Polhovem Gradcu

pa navadno zmanjka in ponj je treba v Ljubljano. Na Hrvaškem imajo vse skupaj čisto drugače urejeno. Tam živali stehajo pri kmetu, plačajo živo težo in to takoj, da kmet vidi pri čem je,« je razložil težave Jože Setnikar in dodal: »Dokler bom moral oddati liter mleka za eno radensko in dva litra za pol litra piva ne bo nič boljše.«

Na Črnem vrhu trenutno ni niti enega gradbenega zemljišča. Mladi tako nimajo izbire in odhajajo v mesto, kjer lažje pridejo do službe in stanovanja. V okolici je deset opuščenih kmetij, ki pa zaradi oddaljenosti, slabega stanja in dedičev niso primerne za življenje. V bližini novega doma krajanov želijo odkupiti zemljišče od Ljubljanskih mlekar in tako rešiti stanovanjski problem in združiti vas v celoto. S tem bi bilo tudi manj težav z napeljavo elektrike in vode. Želja krajanov pa je tudi postavitev kakšnega industrijskega obrata v bližini, ki bi zaposloval okoliške delavce, saj dnevno izgubijo pri prevozu v Ljubljano in nazaj štiri ure in več.

Kljub težavam s katerimi se srečujejo ljudje na Črnem vrhu, pa nihče ne bi zamenjal jutranjega pogleda na okoliške hribe in Triglav za sivo ljubljansko meglo.

ALEŠ FEVŽER

IZ KS ŠKOFLJICA

Telefon, cesta, zdravstvena postaja, vodovod in še kaj

Delegati skupščine krajevne skupnosti Škofljica so prejšnji teden na seji podrobno obravnavali srednjeročni plan, ki sega tja do leta 1990.

Že od vsega začetka so bili na realnih tleh in so se predobro zavedali tega, da so dobri predlogi, ki segajo predvsem na področje komunalnega urejanja, žal v večini primerov do dolgoročne želje. Tu pridejo potem do izraza upravičene kritike, da so prevelike razlike med podeželskimi in mestnimi krajevnimi skupnostmi. Le-te se ukvarjajo tudi s tem, s kakšno barvo bodo prebarvali klopi ob sprehajalnih stezah, ne pa s tem, kako zagotoviti zdrav obstoj prebivalcev, ki nimajo zagotovljene niti pitne vode, da sploh ne govorimo o tem, po kakšni poti pridejo do doma in koliko kilometrov proč je javna telefonska govorilnica. Toda vse to je tudi v KS Škofljica, ki je oddaljena dobrih deset kilometrov od Ljubljane (krajani pa so sami krivi, da živijo tam, pa je problem rešen!).

Vendar se je kljub temu potrebno ustaviti ob teh željah, saj so nekatere že dobile svojo težko pričakovano podobo, nekaj jih je prav kmalu, drugim pa se šele nasmiha, ker so prišle na vrelec želja.

Telefon je v tem trenutku najbolj aktualen, zbranih je že večina sredstev (naslednji mesec je še zadnji obrok). Gradbeno dovoljenje čaka le še na žig in varnostno vrstico, pa se bo začelo postavljanje trase in nato bodo na vrsti izkopi, ki naj bi bili končani pred glavno setvijo v vrtovih, da ne bo trpel družinski proračun. Tako bo najbolj obsežna akcija v KS Škofljica v zadnjih letih realizirana proti koncu leta s pričetkom priključevanja na novo telefonsko omrežje.

V letošnjem letu se bo pričela tudi gradnja vodovoda v Lanišče, saj sta zaporedni suši in stalno dovažanje vode s cisternami (kar pa ni zastoj), razrahljali potrebnost krajanov. Prav tako bo izvedena priključitev na kanalizacijo še nekaterih ulic v Pevčevi dolini. Urejena bo tudi

razsvetljava od Pošte do ceste v Ravne ter modernizacija električnega omrežja proti Blatu. Svojo podobo bo začela pridobivati tudi nova trgovina v Pevčevi dolini, saj je investitor ABC Pomurka, DO Tabor Grosuplje, zagotovil otvoritev pred koncem prihodnjega leta. Graditi se bo začel tudi težko pričakovani zdravstveni dom ob novi šoli, za katerega so sredstva zagotovljena iz tretjega samoprispevka, seveda pod pogojem, da bodo kmalu urejena lastniška razmerja s sedanjimi lastniki zemljišč.

Temu spisku lahko priključimo samo še izgradnjo dela ceste proti Baritu, ki jo bo financiral Mineral iz Ljubljane, ostali makadamski del ceste na Dole, v Lanišče, Ravne pa bodo morali še počakati na asfalt. Ni namreč realno pričakovati, da bi krajani zmogli ta strošek sami, nato pa upravljanje prepustili komunalni skupnosti, ki se asfaltiranih cest ne bi otepala, kot se tega makadama sedaj, ko dela po načelu: manjkrat ko pride, manjšo ima izgubo.

Seveda pa ima plan še nekaj točk, ki so vredne omembe, saj bodo ob realizaciji spremenile podobo kraja. Tu gre za izgradnjo pokopališča, novo zazidalno območje ob šoli, pogozditev zemljišča na barju in izgradnja industrijske cone za žago na Škofljici.

Ob tem je potrebno zapisati, da je skupščina sprejela trden sklep, da je varstvo okolja obvezujoče. Zato ne bo dovolila nobenih kombinacij s prenosom take industrije, ki onesnažuje, v novo cono, kot drugega delovaja, ki bi ogrožalo zdravje ljudi, živali in rastlin. Seveda pa bo potrebno v najkrajšem času to zagotoviti tudi pri procesu galvanizacije, ki jo opravljajo na našem območju.

Na koncu je treba povedati edino še to, da bi bili ti plani želja krajanov mnogo realnejši in mnogo krajši, če bi poskrbeli za pretok sredstev iz mestnih občin tja, od koder delavec izvira in živi.

MARJAN ZELNIK

pobude, predlogi, razmišljanja Sveta za turizem

Predramimo turizem v Velikih Laščah

Medtem ko se Svet za pospeševanje turizma pri P OK SZDL trudi, da bi naša občina postala tudi turistično zanimiva točka, pa ne smemo pozabiti, da imamo izredno veliko naravnih lepote in izletniških točk, ki se ponujajo same, le ljudi in obiskovalce moramo pripeljati.

Velikolaščani imajo to leto izredno možnost, katere se zdaleč ne smejo zane-mariti. Ob velikih pripravah na praznovanje »Trubarjevega in Stritarjevega leta« so resda izredno zasedeni, toda kljub temu morajo najti človeka in čas, ki bo vsem obiskovalcem, katerih ne bo ravno malo, znal pravilno razkazati to lepo dolino in vse njene znamenitosti. Istočasno pa naj bodo kvalitetne tudi gostinske usluge in tudi kakšno prenočišče bi se moralo najti v Laščah saj Odbor za pripravo praznovanja zagotavlja, da bodo obiskovalci tudi iz drugih držav, ne le domači.

Obisk predsednika Sveta in njegovih treh članov, ki je bil opravljen pred kratkim v Velikih Laščah z vsemi predstavniki družbenopolitičnega in društvenega življenja je imela pravzaprav le eno točko dnevnega reda, ki pa je bila dovolj široka, tako da je terjala veliko razprave, misli in nenaadne tudi sprejetih stališč.

Velike Lašče sicer pravijo, da nimajo svojega Turističnega društva, imajo pa ga zato Raščanje. Kadrovska okrepitev z mlajšimi člani, ki so prav v tem koncu občine izredno aktivni, bo lahko doprinesla marsikaj. Vsekakor pa mora biti še vnaprej tako dobro povezana s Planinskimi društvom, ki je izredno aktivno in prizadevno. V pripravi na praznovanje so že označili peš pot Rašica, Podsmreka, Slevica in Retje. Ob tej peš poti je veliko kmetij, ki bodo lahko sprejele naslov Kmetije odprtih vrat in popotniku ta lepi sprehod le še olepšale. Laščani predlagajo, da bi lahko prav tu ob tej trasi organizirali tudi dobrega starega fижakerja. Možnosti imajo torej vse, tudi pridnosti in idej dovolj. Le še iz anonimnosti morajo stopiti, pa bo njihovo praznovanje Trubarjevega leta imelo za dober zaključek še velik korak v turizmu.

In še na koncu. Gostinci naj se vendarle zavedajo, da preko Velikih Lašč poteka tranzitna pot proti Kočevju in si resnično ne morejo dovoliti, da je gostilna zaprta po 14 dni in še več, torej je potrebno gostinske usluge bistveno okrepiti. Pa na možnost prenočišča bodo tudi morali pomisliti.

Mojca Černe